

I. Inleiding**1. De ontwikkeling van de drinkwatervoorziening in Nederland.**

In de tweede helft der 19e eeuw werd een begin gemaakt met de oprichting van waterleidingbedrijven in Nederland. Aanvankelijk placht het voorzieningsgebied dezer bedrijven zich niet uit te strekken over het grondgebied van meer dan één gemeente. Voor zover de gemeenten niet zelf als exploitant optraden, verleenden zij concessie aan particuliere ondernemers en droegen daarbij zorg, dat de concessievoorwaarden zodanig luiden, dat het bij de drinkwatervoorziening zo nauw betrokken belang der volksgezondheid zo goed mogelijk werd behartigd.

Reeds spoedig echter gingen de belangen der drinkwatervoorziening zich over grotere gebieden uitstrekken, zowel doordat de gemeenten overgingen tot waterlevering buiten haar grenzen, als door de noodzakelijkheid om waterwinplaatsen buiten het voorzieningsgebied te stichten. Nog sterker trad het interlocale karakter op de voorgrond, toen na de eerste wereldoorlog een meer algemene voorziening van het platteland ter hand werd genomen, waartoe samenwerking van gemeenten onontbeerlijk was en waarbij ook rechtstreeks medewerking door het Rijk en de provincie werd verleend. Hierover moge het volgende worden medegedeeld.

Het tot stand komen van een intercommunale waterleiding, de N.V. Waterleidingmaatschappij „Zuid-Beveland” in 1910, was aanleiding tot instelling van een Staatscommissie voor Drinkwatervoorziening. Op advies van deze commissie werden in 1913 de Centrale Commissie voor Drinkwatervoorziening en het Rijksinstituut (toenmaals Rijksbureau) voor Drinkwatervoorziening ingesteld. Het Rijksinstituut streefde — in overleg met de Provinciale Besturen — naar samenwerking tussen gemeenten om versnippering van krachten te voorkomen. Van Rijkswege werd de aanleg van waterleidingen ten plattelande bevorderd door het beschikbaar stellen van kapitaal tegen lage rente en het verlenen van zogenaamde risicogaranties. Dit laatste geschiedde veelal in samenwerking met de betrokken provincies.

Aldra bleek, dat in vele gevallen een rendabele voorziening van een gebied slechts kon worden bereikt, wanneer de gemeenten, waar gunstige exploitatiemogelijkheden bestonden, samenwerkten met de overige, hetgeen betekende, dat de eerstbedoelde gemeenten in het belang der omgeving moesten afzien van het stichten van een winstgevend plaatselijk bedrijf.

Dit bracht een botsing van belangen mede, die in de regel slechts door een hogere overheid tot oplossing kon worden gebracht. De provinciale Besturen zijn er daarom in de periode van 1920—1930 toe overgegaan, waterleidingverordeningen vast te stellen, ingevolge welke de stichting van nieuwe waterleidingbedrijven en de uitbreiding van het voorzieningsgebied van bestaande bedrijven werd gebonden aan een vergunning van Gedeputeerde Staten. Een doelmatige drinkwatervoorziening der provincie werd als richtsnoer voor de toepassing van deze verordening gesteld.

De organisatie der drinkwatervoorziening was door deze verordeningen een voorwerp van provinciaal beleid geworden,

zij het, dat daarbij aan de gemeenten een adviserende stem werd gelaten.

Een zekere eenheid van inzicht in de verschillende provinciën werd bevorderd, doordat het merendeel der Provinciale Besturen zich bij de toepassing der verordeningen liet voorlichten door het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening.

In de periode tussen beide wereldoorlogen ontwikkelde de drinkwatervoorziening ten plattelande zich in een zeer bevredigende mate, terwijl ook in de laatste jaren, nu de periode van materiaalschaarste voorbij is, met de uitbreiding der drinkwatervoorziening is voortgegaan. Aangenomen mag worden, dat thans omstreeks 8 400 000 inwoners in de gelegenheid zijn leidingwater te betrekken en dat $\pm 84\%$ der woningen aan een waterleiding is aangesloten, welk percentage in het dicht bevolkte Westen de 100 nadert. De organisatie der drinkwatervoorziening heeft voor een belangrijk deel een interlocaal karakter. Dit blijkt reeds uit de omstandigheid, dat de voorziening van de ongeveer 850 aangesloten gemeenten is toevertrouwd aan een tweehonderdtal waterleidingbedrijven. Vergelijken met andere Europese landen vertoont de organisatie der drinkwatervoorziening hier te lande dan ook geen ongunstig beeld. Op de als bijlage I bij de memorie gevoegde kaart zijn aangegeven de aan de waterleiding aangesloten gebieden en de grenzen van de distributiegebieden van de verschillende waterleidingbedrijven.

Opmerkelijk is, dat de vrij grote verbreiding van centrale drinkwatervoorzieningen in Nederland tot voor kort vrijwel zonder subsidie van overheidswege kon worden bereikt. Zeer gunstig steekt deze toestand af bij die in andere landen, waar belangrijke subsidies voor waterleidingaanleg moesten worden verstrekt. De betrekkelijk hoge welstand en de grote bevolkingsdichtheid, ongetwijfeld echter ook de doeltreffende organisatie in streekverband, moeten als de oorzaak van de gunstige ontwikkeling ten onzent worden gezien.

Naast deze tot tevredenheid stemmende feiten zijn verschillende problemen op het gebied der drinkwatervoorziening te noemen, die het treffen van maatregelen wenselijk maken, waarover hieronder zal worden gesproken.

2. Actuele vraagstukken op het gebied van de openbare drinkwatervoorziening.**a. De wateronttrekking aan de bodem.**

Een ontwerp van wet inzake de wateronttrekking aan de bodem door waterleidingbedrijven, werd — in afwachting van een algemene wettelijke regeling van de wateronttrekking aan de bodem — voorbereid door de Centrale Commissie voor Drinkwatervoorziening, in overleg met buiten die commissie staande deskundigen. Dit ontwerp heeft inmiddels als Grondwaterwet Waterleidingbedrijven het *Staatsblad* bereikt (wet van 21 Juli 1954, *Stb.* 383). Deze wet is op 1 Maart 1955 in werking getreden.

b. De bescherming van waterwinplaatsen.

Regeling van de bescherming van winplaatsen van grondwater tegen voor de volksgezondheid gevaarlijke verontreinig-

ging is vooral ten gevolge van de toeneming van de bevolking dringend noodzakelijk geworden. Een zodanige bescherming zal er vooral op zijn gericht om bebouwing en andere werken, voor zover die in hygiënisch opzicht schadelijke gevolgen kunnen hebben, uit de omgeving van waterwinplaatsen te weren. Dit doel wordt bereikt door een bestemming van de grond, waarbij bepaalde bebouwingsvormen en werken worden geweerd. Het ligt daarom in de rede, dat deze bescherming door planologische maatregelen geschiedt. De Rijksdienst voor het Nationale Plan heeft de Provinciale Besturen uitgenodigd ten deze hun medewerking te verlenen, hetgeen over het algemeen bevredigende resultaten heeft opgeleverd. In de meeste provincien zijn of worden streekplannen voor de bescherming van waterwingebieden voorbereid door de Provinciale Planologische Diensten in overleg met het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening en de betrokken waterleidingbedrijven. Streekplannen, waarbij het facet van de bescherming der waterwingebieden in Zuid-Limburg en in Groningen wordt geregeld, werden door de Kroon goedgekeurd.

c. De drinkwatervoorziening in onrendabele gebieden.

Ongeveer 1/6 gedeelte van de bevolking is nog niet van leidingwater voorzien. Ten dele is dat een gevolg van de omstandigheid, dat de uitvoering van een aantal plannen van waterleidingbedrijven tot uitbreiding van de plattelandsdrinkwatervoorziening is belemmerd door het uitbreken van de oorlog. Voor een belangrijk deel echter speelt de omstandigheid, dat de exploitatie van een waterleidingbedrijf in de betrokken gebieden voor de oorlog reeds niet rendabel was, een rol. Door de sterk gestegen aanleg- en exploitatiekosten, werden de mogelijkheden voor de voorziening van onrendabele gebieden na de jongste oorlog nog meer beperkt. Met behulp van een binnen redelijke grenzen blijvend overheidssubsidie zou het mogelijk zijn het percentage der aangeslotenen te verhogen tot ongeveer 93. Een plan voor de toenmaals onrendabele voorzieningen, nodig om dit percentage te bereiken, werd in grote lijnen in de beginjaren van de tweede wereldoorlog door het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening ontworpen. Daarbij werd vastgesteld, dat — berekend naar het prijsniveau van 1939 — een sluitende exploitatie zou kunnen worden verkregen, indien een kapitaal van f 80 000 000 tegen een rente van gemiddeld 1½ % per jaar beschikbaar zou worden gesteld. Er is voor enkele gebieden uitvoering aan dit plan gegeven, doch weldra maakten de oorlogsomstandigheden voortzetting onmogelijk. Na de oorlog heeft de Regering besloten tot subsidiëring van de drinkwatervoorziening van de door oorlogsgeweld getroffen gebieden, aangezien de heropbouw uiteraard ook de middelen van drinkwatervoorziening omvat en aan de aanleg van waterleiding de voorkeur moest worden gegeven boven het herstel van regenbakken en primitieve putten.

Sindsdien is in overleg tussen de Ministers van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van Financiën het beginselbesluit genomen, de subsidiëring niet te beperken tot de door oorlogsgeweld getroffen gebieden. Door de interdepartementale Commissie Rijkssteun Drinkwatervoorziening is in opdracht van eerstgenoemde Minister in Juni 1951 een rapport uitgebracht inzake de drinkwatervoorziening van onrendabele gebieden, welk rapport als grondslag dient voor het in de naaste toekomst te voeren beleid. In het kort komt deze regeling hierop neer, dat bevorderd zal worden, dat de percelen, die volgens het rapport voor Rijkssubsidie in aanmerking komen, in een tijdvak van 10 jaren, t.w. in de jaren 1954 tot en met 1963 aan de waterleiding worden aangesloten. Bij deze regeling subsidiëert het Rijk in omstreeks 2/3 gedeelte van het exploitatiekort van de onrendabele voorzieningen. Het resterende 1/3 deel komt ten laste van de belanghebbende streek (provincie, gemeente of andere belanghebbenden). Voorts heeft de ondergetekende aan de Centrale Commissie voor Drinkwatervoorziening opdracht gegeven een wettelijke regeling met betrekking tot de subsidiëring van Rijkswegen van drinkwatervoorzieningen te ontwerpen.

d. Het toezicht op waterleidingbedrijven uit hygiënisch oogpunt.

Uit het voorgaande blijkt, dat de overheid in belangrijke mate er toe heeft bijgedragen, dat de waterleiding het normale middel van drinkwatervoorziening der Nederlandse bevolking is geworden. Voor de gezondheidstoestand onzer bevolking is dit van grote betekenis. Onder ongunstige omstandigheden kan de waterleiding evenwel een groter gevaar voor de volksgezondheid opleveren dan de individuele middelen van drinkwatervoorziening, als regenbakken en putten, die haar vooraf gingen. In een gebied, waar de bevolking zich van drinkwater voorziet door middel van een groot aantal putten, behoeft immers verontreiniging van één of meer dier putten nog geen gevaar op te leveren voor de gehele streek. Indien echter al deze putten zijn vervangen door één pompstation, bedreigt een verontreiniging van het in dit station opgepompte water de gehele aangesloten bevolking. Mede omdat zij zelve de totstandkoming van centrale drinkwatervoorzieningen door middel van waterleidingbedrijven bevorderde, draagt de Rijksoverheid hier een grote verantwoordelijkheid.

De toestand, die thans bestaat met betrekking tot de bescherming in hygiënisch opzicht van leidingwater, kan moeilijk bevredigend worden geoordeeld. Krachtens de Warenwet (*Stb.* 1935, 793) worden de meest uiteenlopende waren onderworpen aan in het belang der volksgezondheid gestelde voorschriften. Gezien de bijzondere omstandigheden, die met de bereiding van drinkwater samenhangen, kunnen zodanige voorschriften geen voldoende bescherming van de gebruiker van leidingwater geven. De Warenwet is dan ook ten aanzien van zodanig water niet toegepast. Eisen, waaraan leidingwater en de bereiding daarvan moeten voldoen, zijn niet in wettelijke voorschriften vastgelegd. De Inspectie van de Volksgezondheid, belast met de zaken rakende de hygiëne van water, bodem en lucht, pleegt mede toezicht te houden op waterleidingbedrijven. Deze Inspectie beschikt echter niet over wettelijke bevoegdheden, die het mogelijk maken in te grijpen, waar het belang der volksgezondheid dit zou vereisen.

Dat nochtans de openbare drinkwatervoorziening over het algemeen op bevredigende wijze plaatsvindt, moet voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan de goede zorgen, die door waterleidingbedrijven aan de hoedanigheid van het door hen geleverde water worden besteed, o.m. door het gezamenlijk stichten van laboratoria, die ook voor bedrijven, welker eigen outillage van beperkte omvang is, een goede controle van het water waarborgen.

Het zou evenwel onjuist zijn een wettelijke regeling achterwege te laten, omdat zich tot dusverre hier te lande geen catastrophes hebben voorgedaan. De ervaring in andere landen leert, dat de verbreiding van ziekten door waterleidingen hoogst noodlottige gevolgen kan hebben.

De toeneming van de bevolking van Nederland heeft de kansen op besmetting van grond- en oppervlaktewater vergroot, terwijl daarnaast nieuwe gevaarsbronnen, zoals radio-actieve stoffen, langs de weg van het water de volksgezondheid kunnen bedreigen. Een vooruitziend beleid is derhalve noodzakelijk. Een regeling van deze materie is vervat in het onderhavige wetsontwerp, waarvan Hoofdstuk II in het bijzonder daarop betrekking heeft.

e. Tekortkomingen van de bestaande organisatie der openbare drinkwatervoorziening.

Aan de indeling van het land in voorzieningsgebieden van bepaalde waterleidingbedrijven werd, afgezien van gemeentelijke bemoeiingen, van overheidswege eerst leiding gegeven, nadat de provinciale waterleidingverordeningen terzake bevoegdheden aan de Colleges van Gedeputeerde Staten hadden toegekend. Toen deze verordeningen werden vastgesteld, had de openbare drinkwatervoorziening reeds een omstreeks 70-jarige ontwikkeling doorgemaakt. Voor hetgeen aldus historisch was gegroeid, brachten de provinciale verordeningen geen verandering, aangezien zij slechts een regeling inhielden voor het ontstaan van nieuwe bedrijven en het in exploitatie nemen van nieuwe voorzieningsgebieden.

De incidentele groei van de drinkwatervoorziening heeft op sommige plaatsen minder gunstige situaties doen ontstaan. Uit hygiënisch oogpunt is het noodzakelijk, dat een waterleidingbedrijf, wat de inrichting betreft, aan zekere eisen voldoet en wordt geleid door een deskundige directie met goed onderlegd personeel. De hieraan verbonden kosten kunnen alleen door een bedrijf van een zekere grootte worden gedragen. Aan de eisen, die in het belang der volksgezondheid moeten worden gesteld, kunnen b.v. dwergbedrijfjes met enkele honderden aansluitingen, zoals er verscheidene in ons land bestaan, niet voldoen. In zekere mate geldt dit reeds voor kleine z.g. distributiebedrijven, die het water in het groot van een naburig bedrijf betrekken, aangezien de distributie, het toezicht op de binnenaanleg, de keuze van materiaal voor het leidingnet en de huisaansluitingen, zomede het onderhoud van het leidingnet een deskundige behandeling vereisen. In veel sterkere mate geldt dit voor de bedrijven, die zelf water winnen en zuiveren. In vele gevallen levert een klein pompstation zonder voldoende deskundig toezicht een gevaar op voor een goede drinkwatervoorziening. Bij de zich snel ontwikkelende techniek en de mogelijkheid van structurele veranderingen in een voorzieningsgebied, b.v. als gevolg van vestiging van industrie, is veelal ook het aanpassingsvermogen van kleine bedrijven geringer dan van grotere. Voorts doet zich de omstandigheid voor, dat de voorzieningsgebieden der verschillende bedrijven in de loop der jaren elkander op vaak weinig rationele wijze zijn gaan in- en omsluiten. De omvang der verschillende waterleidingbedrijven moge blijken uit de als bijlage II aan deze memorie toegevoegde blokdiagrammen. Hiertuit kan onder meer worden afgeleid, dat het aantal waterleidingbedrijven van geringe omvang, vergeleken bij het totale aantal waterleidingbedrijven, niet zo onaanzienlijk is, dat daaraan geen aandacht zou behoeven te worden geschonken.

Blijkens de ervaring behoren de gevallen, waarin de eigenaren van bestaande bedrijven vrijwillig medewerken aan een wijziging van de organisatie der drinkwatervoorziening in het algemeen belang tot de uitzonderingen. Het hierbij gevoegde ontwerp voorziet daarom in de mogelijkheid in bestaande toestanden op dit gebied in te grijpen, op welk onderwerp Hoofdstuk III betrekking heeft.

3. De totstandkoming van het onderhavige wetsontwerp

In 1941 heeft de Centrale Commissie voor Drinkwatervoorziening de voorbereiding ter hand genomen van een wetsontwerp, waarvan de strekking was, dat het exploiteren van een waterleidingbedrijf aan een Rijkconcessie zou worden gebonden, terwijl daarin voorts een wettelijke basis zou worden gegeven voor een regeling van het toezicht op waterleidingbedrijven uit hygiënisch oogpunt.

In 1947 werd een ontwerp aan de Minister van Sociale Zaken aangeboden, die terzake het advies inwon van zijn betrokken Ambtgenoten en van de Vakgroep Waterleidingbedrijven. De op het ontwerp uitgeoefende critiek richtte zich niet zozeer tegen het daarmee nagestreefde doel, als wel tegen het wettelijke stelsel, dat ten behoeve van het bereiken van dat doel was ontworpen, omdat in dit stelsel een te groot overwicht aan het centraal gezag zou worden toegekend. Bestond een zekere eenheid van gevoelen ten aanzien van de ongewenstheid van het ontworpen stelsel, met name bij de provinciën, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Vakgroep Waterleidingbedrijven, minder eenstemmigheid bestond ten aanzien van de vraag, aan welke regeling boven die van het ontwerp de voorkeur moest worden gegeven.

De ambtsvoorganger van de ondergetekende gaf daarom gevolg aan een voorstel van zijn Ambtgenoot van Binnenlandse Zaken om de bestudering van de onderhavige materie op te dragen aan een nieuwe commissie en stelde bij besluit van 3 September 1949, no. 164/B P.W.W., Afdeling Volksgezondheid, een Commissie in inzake een wettelijke regeling van de drinkwatervoorziening onder voorzitterschap van Mr E. H. J. Baron van Voorst tot Voorst, Voorzitter der Centrale Commissie voor Drinkwatervoorziening.

In deze Commissie waren vertegenwoordigd de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken en Volksgezondheid, de Centrale Commissie voor Drinkwatervoorziening, een drietal Provinciale Besturen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Vakgroep Waterleidingbedrijven. Aan de Commissie werd tot taak gesteld om op korte termijn de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid van advies te dienen omtrent de vraag, of een wettelijke voorziening op het terrein van de drinkwatervoorziening wenselijk was en zo ja, een voorstel daaromtrent aan genoemde Minister te doen. De opdracht had geen betrekking op regelingen inzake de subsidiëring van de drinkwatervoorziening van onrendabele gebieden, de onttrekking van water aan de bodem en de bescherming van waterwinplaatsen. De redenen, waarom laatstgenoemde onderwerpen buiten de te ontwerpen regeling zouden moeten vallen, volgen uit hetgeen hierboven onder 2 met betrekking tot de actuele vraagstukken op het gebied van de drinkwatervoorziening werd opgemerkt.

Aan deze opdracht heeft de Commissie voldaan. Het voorontwerp der Commissie vormt de grondslag van het thans aangeboden ontwerp van wet.

Het ontwerp heeft tenslotte onderwerp van bespreking uitgemaakt in de Commissie Territoriale Decentralisatie. Met bepaalde in deze commissie gemaakte opmerkingen is bij de eindredactie van het ontwerp rekening gehouden. In de Commissie bestond tegen de algemene opzet van het ontwerp uit een oogpunt van territoriale decentralisatie generlei bezwaar.

II. Inhoud en strekking van het ontwerp

Algemene toelichting.

Het onderhavige ontwerp heeft betrekking op twee der hier-voor vermelde actuele vraagstukken der drinkwatervoorziening, n.l. het toezicht op waterleidingbedrijven uit hygiënisch oogpunt en de organisatie der openbare drinkwatervoorziening.

a. Het toezicht uit hygiënisch oogpunt op waterleidingbedrijven.

Bij het ontwerpen van een regeling voor het toezicht uit hygiënisch oogpunt is rekening gehouden met de wenselijkheid van een zo deugdelijk mogelijk toezicht enerzijds, terwijl anderzijds niet uit het oog is verloren, dat het van belang is de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering bij de leiding der waterleidingbedrijven te laten.

Deze overwegingen leidden tot het inzicht, dat het wenselijk is de eisen, waaraan waterleidingbedrijven dienen te voldoen, wettelijk vast te leggen.

Aangezien deze eisen intussen op sommige punten tot in details moeten afdalen, terwijl het tevens wenselijk is wijziging van deze eisen, als gevolg van de voortschrijding der wetenschap en techniek zo eenvoudig mogelijk te maken, werd het raadzaam geoordeeld, dat de nodige waterleidingvoorschriften zouden worden opgenomen in een algemene maatregel van bestuur.

Voor het uitvoeren van toezicht komt uiteraard in aanmerking de dienst van het Staattoezicht op de Volksgezondheid en wel in het bijzonder de tot deze dienst behorende Pharmaceutische Inspecteurs, die reeds thans belast zijn met het toezicht op de hygiëne van het water. Overwogen is, of de omstandigheid, dat de Pharmaceutische Inspecteurs niet deskundig zijn met betrekking tot de technische zijde van de drinkwatervoorziening bezwaar opleverde om hun het onderhavige toezicht op te dragen. Het bleek echter, dat deze omstandigheid niet aan deze opdracht in de weg behoeft te staan, aangezien de taak van de Inspecteurs ook ten aanzien van de waterleidingbedrijven meer op hygiënisch dan op technisch terrein ligt, terwijl, mocht een Inspecteur technische voorlichting behoeven, hij deze te allen tijde kan verkrijgen door de bijstand van technische deskundigen in te roepen, waarbij in het bijzonder gedacht dient te worden aan het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening.

Teneinde de rechtspositie der waterleidingbedrijven te waar-

borgen is tegen de beschikkingen van de Inspecteur ten aanzien van deze bedrijven beroep op de Kroon mogelijk gemaakt.

b. Organisatie der openbare drinkwatervoorziening.

Ten aanzien van de regeling inzake organisatie van de openbare drinkwatervoorziening gaat de doelstelling van het ontwerp niet verder dan het mogelijk maken van correcties in de bestaande organisatie in het belang der drinkwatervoorziening. Naar een centralisatie, welke verder zou gaan dan deze correcties, wordt niet gestreefd. In de provincies, waar de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening een over het algemeen bevredigend beeld vertoont, is te verwachten, dat de correcties slechts een incidenteel karakter behoeven te hebben. In de provincies, waar dit niet het geval is, zal de toepassing der wet verdergaande correctie tot gevolg kunnen hebben.

De ontworpen regeling grijpt niet meer dan strikt nodig is in bestaande regelingen in. In de desbetreffende overgangsbepaling worden de bestaande verordenende bevoegdheden van provinciën en gemeenten gehandhaafd, voor zover dit geen strijd met de onderhavige wet of met krachtens deze wet genomen maatregelen tot gevolg zal hebben.

De vraag, in welke gebieden een nadere regeling van de bestaande organisatie van de openbare drinkwatervoorziening wenselijk is, is in eerste instantie overgelaten aan Gedeputeerde Staten, die in het ontwerp tevens de steun vinden, om zo mogelijk langs de weg der overreding het gewenste resultaat te bereiken. Dit is in overeenstemming met de bestaande bestuurspraktijk van Gedeputeerde Staten. Gerechtvaardigd is de verwachting, dat in vele gevallen het in dit ontwerp beoogde doel langs de weg der overreding zal worden bereikt. De definitieve aanwijzing van een gebied, waar de hierbedoelde organisatie-regeling zal moeten plaatsvinden, behoort tot de taak der Provinciale Staten. Gezien de financiële consequenties, die voor de provincie uit een dergelijke aanwijzing kunnen voortvloeien, oordeelde de ondergetekende het wenselijk, dat de Provinciale Staten, die de zeggenschap hebben over de provinciale geldmiddelen, mede ten aanzien van de onderhavige materie een beslissing nemen.

Het aanwijzingsbesluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Kroon. Op deze wijze wordt dus een preventief toezicht uitgeoefend teneinde de nodige waarborgen voor een zo goed mogelijke organisatie-regeling te scheppen.

Het ontwerp voorziet verder in twee categorieën van maatregelen ten aanzien van gebieden, die zijn aangewezen voor een wijziging in de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening. Tussen beiderlei maatregelen is het verschil, dat bij de toepassing van de regelen, vervat in de Tweede Afdeling van Hoofdstuk III, aan de eigenaren van een waterleidingbedrijf in beginsel niet hun recht van bedrijfsuitoefening wordt ontnomen, terwijl dit wel kan geschieden krachtens de Derde Afdeling van genoemd Hoofdstuk.

De genoemde Tweede Afdeling opent de mogelijkheid, dat aan de eigenaren van waterleidingbedrijven de verplichting wordt opgelegd om aan een ander waterleidingbedrijf drinkwater in het groot te leveren of om met andere waterleidingbedrijven samen te werken.

De Derde Afdeling van Hoofdstuk III verleent aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid te bepalen, dat een door dit College te verlenen concessie is vereist voor de levering van drinkwater in het aangewezen gebied door middel van een waterleidingbedrijf.

Deze bevoegdheid biedt de mogelijkheid om de voorgeschreven concessie slechts te verlenen aan een zodanig toegerust waterleidingbedrijf, dat een goede drinkwatervoorziening voor de toekomst verzekerd is. Hierdoor kan samensmelting van kleine waterleidingbedrijven worden bewerkstelligd.

Teneinde te waarborgen, dat ingrijpen in bestaande toestanden op juiste wijze geschiedt, is naast de voorschriften der Eerste Afdeling van Hoofdstuk III, welke strekking is te voorkomen, dat aanwijzing van gebieden ondoordacht plaatsvindt, ook in de Derde Afdeling overleg met de besturen der belanghebbende gemeenten en de eigenaren van waterleidingbedrijven voorgeschreven. Voorts is beroep op de Kroon mogelijk ge-

maakt. Tenslotte is gewaarborgd, dat de eigenaar van een waterleidingbedrijf, die de exploitatie daarvan zal moeten beëindigen, vergoeding krijgt voor de daaruit voor hem voortvloeiende nadelen.

Een bijzondere regeling wordt gegeven voor gebieden die in meer dan één provincie liggen. Bij deze regeling is de hiërboven voor Provinciale Besturen aangeduide bevoegdheid met betrekking tot organisatorische vraagstukken toegekend aan de centrale overheid indien binnen een door de Kroon te bepalen termijn geen regeling door middel van interprovinciaal overleg tot stand komt.

Voor zover de Kroon bemoeiingen heeft met de toepassing van deze wet, zal zij zich doen voorlichten door de Raad voor de Drinkwatervoorziening, waarvan ten minste een derde deel zal bestaan uit deskundigen op het gebied van provinciaal en gemeentelijk bestuur en ten minste een ander derde deel uit deskundigen op waterleidinggebied.

Wanneer door wijziging in de organisatie van de drinkwatervoorziening opheffing van bestaande waterleidingbedrijven noodzakelijk is, kunnen Gedeputeerde Staten bij de opheffing gebruik maken van hun bevoegdheden om de bedrijfsuitrusting van deze bedrijven te doen overnemen door andere bedrijven. Voor zodanige gevallen zijn de nodige waarborgen gesteld, dat de oorspronkelijke eigenaar schadevergoeding erlangt.

III. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2. De materie, waaromtrent de Raad voor de Drinkwatervoorziening van advies dienende, ligt op het gebied, dat van belang is voor de besturen van provincies en gemeenten, zomede voor de eigenaren van waterleidingbedrijven. Ten aanzien van de samenstelling van de Raad voor de Drinkwatervoorziening is er daarom naar gestreefd, dat dit College in voldoende mate beschikt over leden, die deskundig zijn ten aanzien van de zojuist vermelde belangen.

Artikel 4. Het eerste lid van dit artikel bepaalt, dat de eigenaar van een waterleidingbedrijf gehouden is zorg te dragen, dat de levering van deugdelijk drinkwater aan de verbruikers in voldoende hoeveelheid en onder voldoende druk gewaarborgd is. Deze bepaling omvat enige weinig scherp omschreven eisen. Hiermede moet echter worden volstaan, aangezien het praktisch niet mogelijk is op alle punten nauwkeurig geformuleerde algemene geldende eisen te stellen. Met het oog op het verschil van inzicht, dat ten aanzien van de uitleg van de hierbedoelde begrippen kan bestaan, is geen straf op de overtreding van deze bepaling gesteld. Dit betekent echter niet, dat zij zonder sanctie is. Als uitvloeisel van deze bepaling is in artikel 7 de mogelijkheid geopend, dat de Inspecteur aan de eigenaar van een waterleidingbedrijf bepaalde aanwijzingen geeft. Op het niet nakomen van deze aanwijzingen is straf gesteld. De eigenaar van een waterleidingbedrijf zal daarom slechts dan strafbaar zijn, wanneer hij ten aanzien van een concreet hem bekend punt tekortschiet. Het terrein, waarop geen concrete algemene voorschriften bestaan, dient echter zoveel mogelijk te worden beperkt. Het tweede lid van dit artikel opent daarom de mogelijkheid bij algemene maatregel van bestuur voorschriften te stellen ten aanzien van de daar genoemde onderwerpen.

Krachtens lid 2, onder *a*, kunnen met betrekking tot de hoedanigheid van drinkwater voorschriften worden gegeven die, meer in het bijzonder, betrekking zullen moeten hebben op:

1. organismen of stoffen, die, eventueel boven een zekere concentratie, de verbruiker schaden en dus de hygiënische bruikbaarheid van het water afbreuk doen;

2. stoffen, die, boven een zekere concentratie, bedrijfstech-nische moeilijkheden veroorzaken of zeer hinderlijke gevolgen voor de gebruiker medebrengen.

Krachtens lid 2, onder *b*, kunnen eisen gesteld worden met betrekking tot de hoeveelheid drinkwater, waarover de verbruikers moeten kunnen beschikken en de druk, waaronder het aan hen moet worden afgeleverd, welke beide punten in hygiënisch opzicht van belang zijn.

Krachtens lid 2, onder *c*, kunnen met betrekking tot de onderdelen van waterleidingbedrijven eisen worden gesteld, zoals b.v. ten aanzien van de constructie van leidingen, kanalen en reservoirs voor vervoer of berging van rein water, die zodanig dient te zijn, dat het water wordt beschermd tegen verontreiniging.

Krachtens lid 2, onder *d*, kunnen voorschriften worden gegeven met betrekking tot de wijze, waarop werkzaamheden in de waterleidingbedrijven worden verricht, ter voorkoming van voor de volksgezondheid ontoelaatbare risico's.

Krachtens lid 2, onder *e*, kunnen voorschriften worden gegeven met betrekking tot de interne bedrijfscontrole, waaronder hier moet worden verstaan: het toezicht op het bedrijf en het daarin bereide water.

Krachtens lid 2, onder *f*, kunnen voorschriften worden gesteld ten aanzien van de vakbekwaamheid van personeel van waterleidingbedrijven. Voorlopig wordt hierbij vooral gedacht aan bepaalde categorieën van laboratoriumpersoneel.

Krachtens lid 2, onder *g*, kunnen voorschriften worden gegeven met betrekking tot de voorlichting in hygiënisch opzicht van het personeel van waterleidingbedrijven. Hierbij is o.m. gedacht aan het doen aanbrengen van afbeeldingen en waarschuwingsborden in bedrijfsruimten.

Krachtens lid 2, onder *h*, kunnen voorschriften worden gegeven met betrekking tot de inrichting van en het toezicht van bedrijfswege op binnenleidingen en daaraan aangesloten apparaten. Hierbij valt o.m. te denken aan het opsporen en doen verwijderen van verbindingen tussen leidingen voor gezuiverd en voor verontreinigd water.

Artikel 5. De in lid 2 van dit artikel bedoelde algemene maatregel van bestuur zal een regeling dienen te bevatten omtrent het verstrekken van gegevens door waterleidingbedrijven aan de Inspecteur en aan de bedrijfsgeneeskundige. Zo zal b.v. dienen te worden bepaald, dat bij waterleidingbedrijven een register wordt bijgehouden, waarin de gekeurde leden van het personeel en de resultaten van het onderzoek worden vermeld en dat ter inzage voor de Inspecteur aanwezig moet zijn.

Artikel 7. In het belang van de rechtszekerheid der waterleidingbedrijven is beroep tegen de beschikkingen van de Inspecteur mogelijk gemaakt. Het beroep schorst de verplichting tot nakoming van de beschikking, tenzij de Inspecteur bij zijn beschikking heeft bepaald, dat, in verband met het spoedeisende karakter van de door hem nodig geoordeelde voorzieningen, de beschikking ongeacht beroep moet worden uitgevoerd.

Indien een door de Inspecteur spoedeisend geoordeelde voorziening ten uitvoer wordt gebracht en zijn beschikking in beroep wordt vernietigd, is het Rijk aansprakelijk voor de noodloos gemaakte kosten (artikel 8, lid 3).

Artikelen 9—12. Een bron van gevaar voor de volksgezondheid kan gelegen zijn in personen, die geregeld werkzaam zijn aan onderdelen van een waterleidingbedrijf, waardoor besmetting van het water mogelijk is. Vandaar, dat nauwlettend dient te worden toegezien, dat ziekten, die door het water worden overgebracht, niet door deze personen kunnen worden verbreid. Daarom wordt een periodiek geneeskundig onderzoek ten aanzien van deze personen voorgeschreven en is bepaald, dat de personen, die aan bovenbedoelde ziekten lijden, geen werkzaamheden mogen verrichten aan bedrijfsonderdelen, waarin besmetting van het water mogelijk is.

In de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in lid 2 van artikel 9, zal o.m. de aanstelling van een bedrijfsgeneeskundige dienen te worden geregeld. Daarbij wordt gedacht aan een geneeskundige dienst of een geneeskundige, welke aanstelling wordt goedgekeurd door de Geneeskundige Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid.

Deze algemene maatregel zal voorts een regeling van de verhoudingen tussen de bedrijfsgeneeskundige, de Pharmaceutische Inspecteur en de Geneeskundige Inspecteur van de Volksgezondheid dienen te bevatten.

Artikel 13. Dit artikel bevat een regeling in medisch opzicht, die formeel overeenkomt met die van artikel 7.

Artikel 15. De definitie van „waterleidingbedrijf” in artikel 1 beperkt de toepassing van de wet tot de openbare drinkwatervoorziening. Zeer belangrijke drinkwatervoorzieningen, zoals b.v. die van grote industriële ondernemingen, die niet openbaar zijn, zouden dus niet aan het toezicht, dat voor waterleidingbedrijven in dit hoofdstuk is voorgeschreven kunnen worden onderworpen. Teneinde dit in het belang der volksgezondheid toch mogelijk te maken, is het onderhavige artikel opgenomen.

Artikel 16. Wijzigingen in de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening worden beperkt tot gebieden, waar veranderingen wenselijk zijn.

Gedeputeerde Staten zullen er in de eerste plaats naar moeten streven, dat dergelijke wijzigingen vrijwillig worden tot stand gebracht, waarbij uiteraard niet in de laatste plaats de gemeenten betrokken moeten worden. Voor het geval dit niet wordt bereikt, waarborgt de in dit artikel voorgeschreven procedure betreffende een voorlopige aanwijzing van te reorganiseren gebieden, dat de gemeenten in de provincie worden gehoord en dat de belanghebbenden, waaronder ook worden verstaan, gemeenten, die buiten de betrokken provincie gelegen zijn, of de eigenaren van waterleidingbedrijven buiten deze provincie, tijdig hun inzichten omtrent de te volgen gedragslijn ter kennis van Gedeputeerde Staten kunnen brengen.

De in dit artikel voorbereide definitieve aanwijzing van gebieden, waar een nadere regeling van de organisatie der openbare drinkwatervoorziening wenselijk is, is de eerste stap om tot deze reorganisatie te komen. Het gevolg van de aanwijzing is, dat Gedeputeerde Staten bevoegd worden om, in door hen te bepalen gedeelten van het aangewezen gebied, hetzij over te gaan tot het opleggen van verplichtingen aan waterleidingbedrijven (artikel 19), hetzij te bepalen, dat aldaar een door hen te verlenen concessie is vereist (artikel 26).

Dit artikel en de volgende kunnen ook worden toegepast, indien er aanleiding bestaat een op grond van dit hoofdstuk tot stand gekomen reorganisatie te herzien.

Artikel 17. Mede gezien de financiële consequenties, die aan de toepassing van de derde afdeling van hoofdstuk III voor de provincies verbonden kunnen zijn, is de bevoegdheid tot de definitieve aanwijzing van te reorganiseren gebieden toegekend aan de Provinciale Staten.

Deze aanwijzing behoeft de goedkeuring van de Kroon.

Artikel 18. Na de besprekingen in de Commissie Territoriale decentralisatie is in dit artikel ook ten aanzien van gebieden, welke in meer dan één provincie zijn gelegen met zoveel woorden vastgelegd, dat ook in zodanige gevallen in de eerste plaats de provinciale besturen de gewenste organisatorische herzieningen tot stand moeten brengen. Voor geval binnen een redelijke termijn geen resultaten worden bereikt, zal de centrale overheid tot het treffen van voorzieningen kunnen overgaan.

Artikel 19. De strekking der in dit Hoofdstuk bedoelde verplichtingen is, te bereiken, dat waterleidingbedrijven, hetzij door onderlinge leveringen en gros, hetzij anderszins — b.v. door gezamenlijke exploitatie van laboratoria — samenwerken.

Deze verplichtingen hebben niet een zover gaande strekking, dat voor de verwezenlijking van het daarmede beoogde doel nodig is, dat de eigenaar de beschikking over zijn bedrijf geheel verliest. Voor dergelijke gevallen geldt het bepaalde in de derde afdeling van Hoofdstuk III.

Artikel 21. De behoeften aan levering van drinkwater in het groot kunnen door verschillende omstandigheden snel veranderen. Vandaar, dat het in lid 2 van dit artikel mogelijk is gemaakt, dat Gedeputeerde Staten een verplichting tot levering van drinkwater in het groot wijzigen op verzoek van degene, op wie die verplichting is gelegd. De wijzigingsprocedure heeft in het bijzonder de strekking de belangen van degene, op wie de verplichting is gelegd, te beschermen. Indien deze laatste zich verenigt met een achterwege laten van deze procedure,

bestaat er geen bezwaar, dat Gedeputeerde Staten zonder de voorschriften van artikel 20 toe te passen, op korte termijn een beslissing nemen, temeer omdat eventuele andere belanghebbenden tegen de door Gedeputeerde Staten genomen beslissing beroep bij de Kroon kunnen instellen. (artikel 22).

Artikel 22. Beroep tegen de oplegging van een verplichting is mogelijk gemaakt, teneinde het waterleidingbedrijf en andere belanghebbenden, waaronder ook gemeenten worden verstaan, gelegenheid te geven de vraag, of de verplichting redelijk is, mede gezien de financiële gevolgen daarvan, voor te leggen aan een hogere instantie.

Artikel 23. Dit artikel maakt het mogelijk, dat op verzoek van de eigenaar van een waterleidingbedrijf, op wie een verplichting is gelegd, Gedeputeerde Staten bepalen, dat een door dit college te verlenen concessie is vereist. In het algemeen is te verwachten, dat de eigenaar van een waterleidingbedrijf een verzoek om toepassing van dit artikel slechts doet, wanneer een hem opgelegde verplichting hem zo bezwaarlijk voorkomt, dat hij de voorkeur eraan geeft om tegen schadevergoeding afstand te doen van zijn bedrijf. Dit wordt bereikt, wanneer, nadat Gedeputeerde Staten hebben bepaald, dat voor het waterleidingbedrijf een concessie is vereist (artikel 26), de eigenaar daarvan geen concessie aanvraagt of een hem verleende concessie niet aanvaardt. (vide artikelen 36 en 37).

Artikel 26. Het vierde lid van dit artikel scheidt een wettelijke verplichting tot voortzetting van de exploitatie van een waterleidingbedrijf, nadat de verplichting tot het aanvragen van concessie is opgelegd. Deze verplichting heeft als noodzakelijke consequentie, dat een waterleidingbedrijf geen uitbreidingen tot stand brengt, die niet passen in de door Gedeputeerde Staten beoogde nieuwe organisatie van de openbare drinkwatervoorziening. Hierin voorziet het zesde lid, dat het tevens mogelijk maakt, dat de voorzieningen, welke uitvoering niet indruist tegen het door Gedeputeerde Staten gevoerde beleid, met hun goedkeuring tot stand kunnen worden gebracht.

Artikel 29. In lid 1 van dit artikel komt tot uitdrukking, dat Gedeputeerde Staten bij de toepassing van deze afdeling het belang der drinkwatervoorziening als richtsnoer dienen te nemen, doch bij tegenstrijdigheid tussen dit belang en andere belangen tot afweging dienen over te gaan.

Artikelen 30—31. De noodzakelijke inhoud van de concessie is beperkt tot de omvang van het distributiegebied en de bevoegdheid tot onderlinge waterleveringen in het groot tussen waterleidingbedrijven.

Daarnaast kunnen Gedeputeerde Staten in de concessie voorschrijven, dat de concessionaris verplicht zal zijn in zijn distributiegebied water te leveren, drinkwater in het groot te leveren aan een ander bedrijf en met andere bedrijven samen te werken. Voorts kunnen Gedeputeerde Staten voorschrijven, dat de tarieven van het geconcessioneerde bedrijf aan hun goedkeuring worden onderworpen en zij kunnen onder eerbiediging van de artikelen 38 en 40 der wet voorschriften geven met betrekking tot de naasting.

De gegeven opsomming is limitatief.

Artikel 34. Het gevolg van de vervallenverklaring van een concessie is naasting van het bedrijf. Dit wordt geregeld in artikel 38.

Artikel 35. Ter waarborging van de rechtspositie der betrokkenen bij een beslissing op een aanvraag om concessie, wordt de aanvrager en de belanghebbenden, die tijdig bezwaren hebben ingediend, het recht gegeven tegen een zodanige beslissing beroep in te stellen bij de Kroon.

Een overeenkomstige regeling is getroffen met betrekking tot de wijziging van concessie.

Artikel 36. In dit artikel is uitgegaan van de gedachte, dat het billijk is om bij wijziging van een bestaande toestand de

belangen van hen, die zich op rechtmatige wijze een zekere positie hadden verworven, zoveel mogelijk te ontzien.

De eigenaar van een waterleidingbedrijf, die niet als concessionaris krachtens deze wet zal optreden, behoeft daarom niet in het bezit te blijven van een voor hem onbruikbare bedrijfsuitrusting en kan vorderen, dat de provincie zijn bedrijf overneemt, en heeft ingevolge artikel 40 recht op vergoeding daarvoor.

Het Provinciaal Bestuur dient, met het oog op dit artikel, zowel als op het volgende, uiteraard vóór de toepassing van deze afdeling rekening te houden met de consequenties, welke deze toepassing voor de provincie kan medebrengen.

Artikel 37. In dit artikel is onteigening mogelijk gemaakt ten aanzien van de eigenaar van een waterleidingbedrijf, die ondanks de door Gedeputeerde Staten opgelegde verplichting geen concessie aanvraagt, die een door hem gevraagde concessie niet verkrijgt of aanvaardt en geen overneming van zijn bedrijf overeenkomstig artikel 36 heeft gevorderd. Het is niet te verwachten, dat deze bepaling veel zal worden toegepast. Voor de eigenaar van een waterleidingbedrijf is de vordering tot overneming, bedoeld in artikel 36 en de daarmee gepaard gaande onderhandelingen in der minne (artikel 41), aantrekkelijker dan de onteigeningsprocedure. Als sluitstuk kan deze bepaling echter niet worden gemist.

Het vierde lid van dit artikel heeft betrekking op het geval, dat een openbaar lichaam ten gevolge van de onteigening inkomsten uit hoofde van een — niet krachtens deze wet verleende — concessie of vergunning derft. Alsdan is het redelijk te achten, dat het openbaar lichaam recht op schadevergoeding heeft jegens degene, te wiens name onteigening heeft plaats gevonden. Indien in der minne geen overeenstemming wordt bereikt, zal het lichaam zich hiertoe tot de rechter kunnen wenden.

Artikel 38. Indien de concessie voor een waterleidingbedrijf eindigt, hetzij door afloop van de termijn, terwijl geen verlenging daarvan plaatsvindt, hetzij door vervallenverklaring, vindt naasting plaats van dit bedrijf. Gedeputeerde Staten zijn hier aangewezen als uitvoerend college. Aangezien het in de rede ligt, dat een ander waterleidingbedrijf de drinkwatervoorziening in het distributiegebied van de gewezen concessionaris zal behartigen, is de mogelijkheid geopend, dat Gedeputeerde Staten een natuurlijke of rechtspersoon aanwijzen, die na het verkrijgen van de vereiste concessie bevoegd is het bedrijf van de voormalige concessionaris over te nemen. In dat geval is de provincie garant voor de nakoming van de verplichtingen door de nieuwe concessionaris jegens de vroegere concessionaris.

Artikel 39. Indien vaststaat, dat de eigenaar van een waterleidingbedrijf de exploitatie daarvan bij gebreke aan een concessie niet zal kunnen voortzetten, is het van belang, dat de nieuwe exploitant zo spoedig mogelijk in zijn plaats treedt. Het zou geen aanbeveling verdienen de vaststelling van de vergoeding, die de eigenaar van dit bedrijf toekomt, af te wachten, gezien de waarschijnlijkheid dat daarmede geruime tijd zal zijn gemoed. Vandaar, dat Gedeputeerde Staten van deze eigenaar kunnen verlangen, dat hij het bedrijf, waarvoor hij geen concessie krijgt of waarvoor een verleende concessie heeft opgehouden te gelden, feitelijk ter beschikking stelt van degene, die daartoe door dit college wordt aangewezen.

Gezien de waarborgen, waarmede de rechtspositie van de oorspronkelijke exploitant is omringd, levert dit voor hem geen bezwaren op, terwijl het belang van de waterconsumenten medebrengt, dat de nieuwe exploitant zo spoedig mogelijk zijn werkzaamheden aanvangt. Artikel 26, lid 4 en artikel 38, lid 3, brengen immers mede, dat de oorspronkelijke exploitant zijn bedrijf in de staat moet laten, waarin dit verkeerde op het ogenblik, waarop zijn bevoegdheid tot exploitatie ophield. Weliswaar kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing van deze verplichting verlenen, doch het is niet te verwachten, dat de oorspronkelijke exploitant anders dan in uitzonderingsgevallen deze ontheffing zal vragen. Een normale ontplooiing van het

bedrijf mag niet worden verwacht, wanneer de exploitant daarvan het vooruitzicht heeft, dat hij dit bedrijf weldra aan een ander zal moeten overdragen.

Artikel 40. Het tweede lid van dit artikel brengt mede, dat de houders van een vergunning of concessie, die anders dan uit hoofde van deze wet werd verleend, schadevergoeding zullen ontvangen op basis van de rechtspositie, die zij uit hoofde van deze vergunning of concessie hadden.

Artikel 41. Het laatste woord in een geschil omtrent de waarde van een op grond van deze wet overgenomen of genaast waterleidingbedrijf is aan de burgerlijke rechter. Om te bevorderen, dat de partijen buitenrechtelijk tot overeenstemming geraken, wordt in dit artikel de eis gesteld, dat de betrokkenen trachten eerst in der minne tot overeenstemming te komen.

Artikel 42. Indien een te verlenen concessie zal gelden voor een distributiegebied, dat in meer dan één provincie is gelegen en door middel van interprovinciaal overleg geen regeling tot stand is gekomen, treedt de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid in de plaats van Gedeputeerde Staten. De provinciale aansprakelijkheid wordt in dat geval aansprakelijkheid van het Rijk.

Artikelen 43 en 44. Indien Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten nalaten de in deze artikelen genoemde bepalingen toe te passen, kan de Kroon, indien Zij dit in het belang der drinkwatervoorziening gewent acht, een termijn stellen, waarbinnen aan deze bepalingen toepassing moet zijn gegeven.

Is dit binnen de gestelde termijn niet geschied, dan wordt de Commissaris der Koningin in de betrokken provincie met de toepassing belast. Verwacht mag worden, dat zulks slechts bij hoge uitzondering zal voorkomen. In het kader van deze regeling kan echter een bepaling als de onderhavige niet worden gemist.

Artikel 45. Dit artikel opent de mogelijkheid, dat de Kroon de bepalingen van deze afdeling óók van toepassing verklaart op bedrijven of instellingen, die niet vallen onder de definitie van waterleidingbedrijf in de zin van deze wet. Met name is hier gedacht aan bedrijven, die niet de levering van drinkwater ten doel hebben, maar toch een belangrijk aandeel in de drinkwatervoorziening kunnen hebben door de levering van water in het groot, zoals b.v. de mijnbedrijven.

Artikel 48. De bestaande provinciale en gemeentelijke verordeningen behouden haar volledige geldigheid, voor zover zij geen bepalingen bevatten, die met de regelingen, vervat in het ontwerp, in strijd zijn. De op deze verordeningen steunende besluiten behouden eveneens hun geldigheid, voor zover zij niet in conflict komen met deze regeling of op grond daarvan genomen beslissingen.

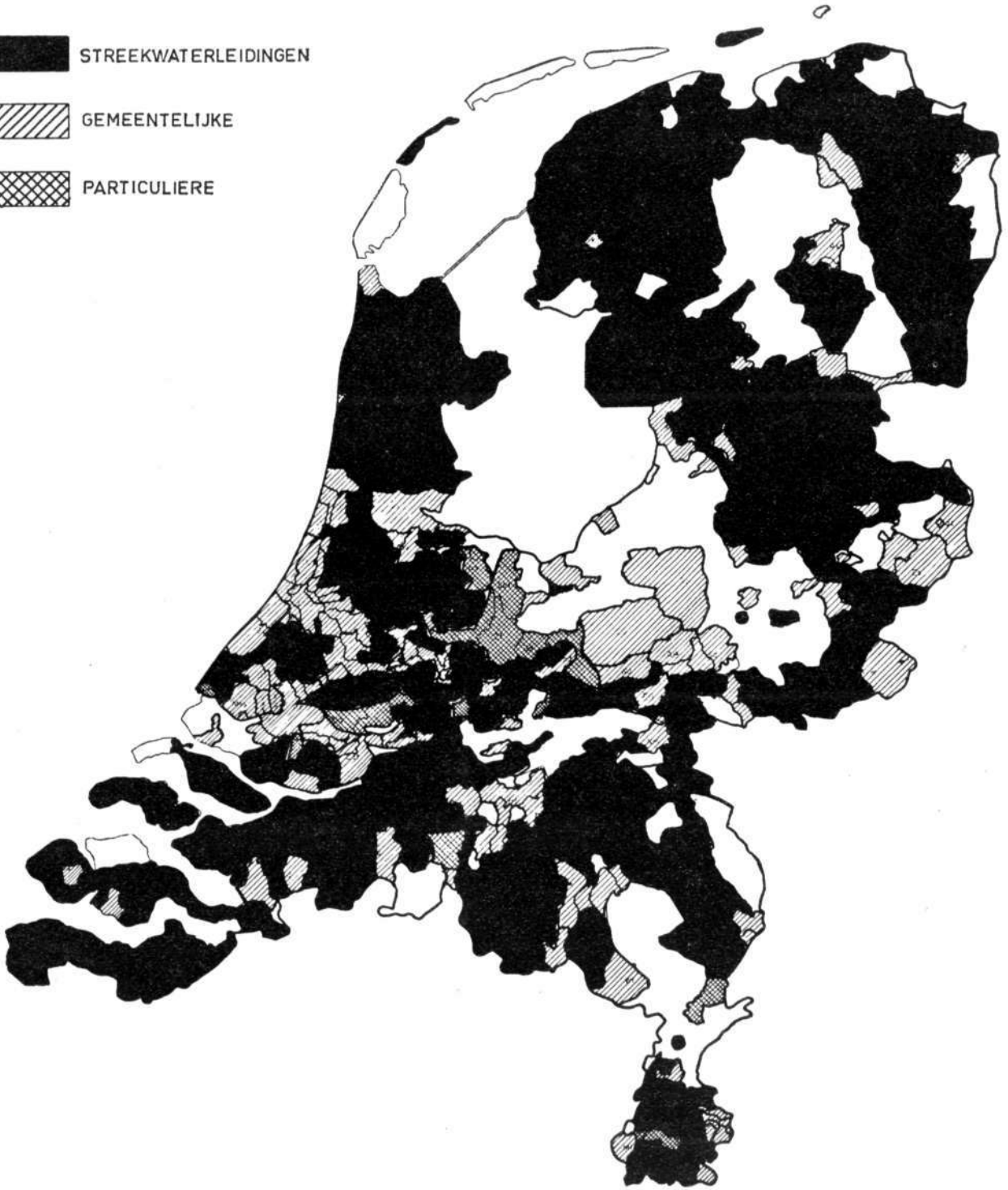
Bovendien blijft de bevoegdheid der provinciale en gemeentelijke besturen verordeningen te maken onverkort gehandhaafd voor zover niet in strijd met de wet.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,
J. G. SUURHOFF.*

WATERLEIDINGEN IN NEDERLAND
ONDSCHIEDEN NAAR DE BEDRIJFSVORM

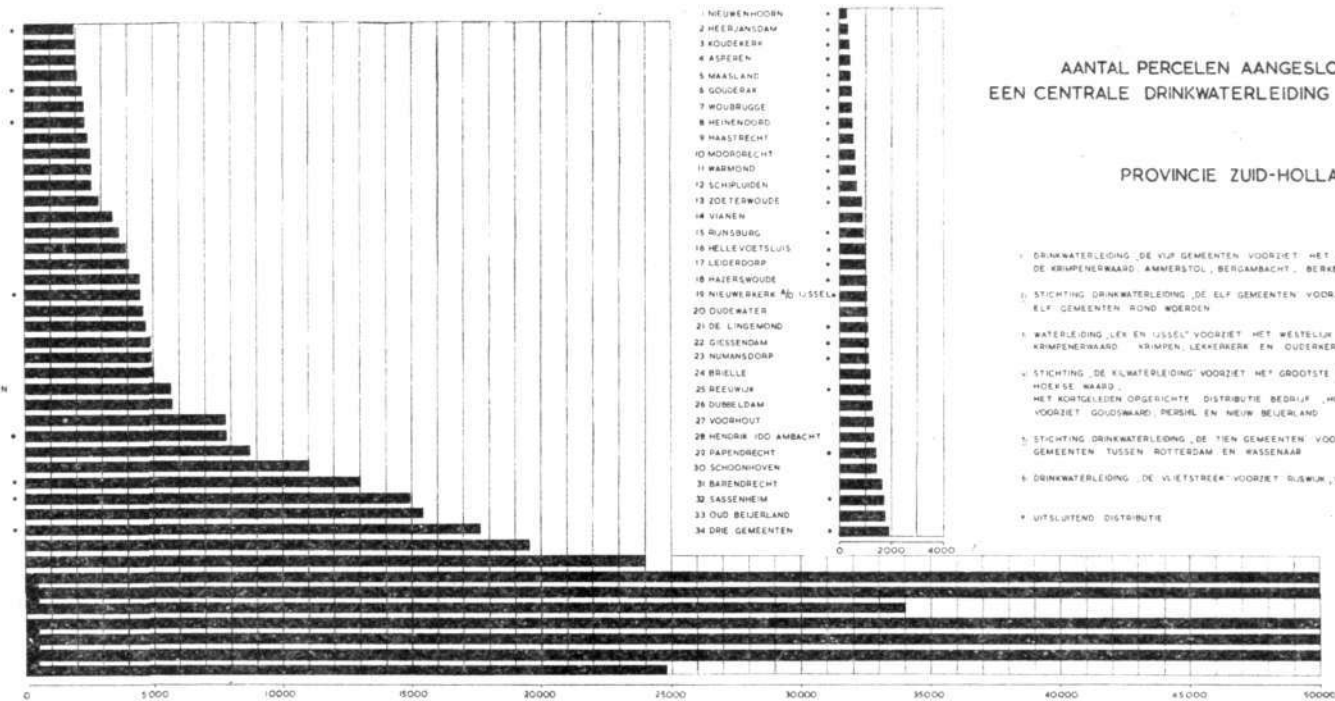
Toestand op 1 Augustus 1953

- STREEKWATERLEIDINGEN
- GEMEENTELIJKE
- PARTICULIERE

- 25 WADDENVEEEN
- 26 HARDINXVELD
- 27 BOSKOOP
- 28 VOORSCHOTEN
- 29 CAPELLE A/D IJSEL
- 40 BODEGRAVEN
- 41 LISSE
- 42 VIJF GEMEENTEN 1
- 43 WOERDEN
- 44 MAASSLUIS
- 45 LEERDAM
- 46 HILLEGOM
- 47 NOORDWIJK
- 48 ELF GEMEENTEN 1
- 49 WIJNDRECHT
- 50 SLIEDRECHT
- 51 GORINCHEM
- 52 KATWIJK
- 53 WASSENAAR
- 54 RIDDERKERK
- 55 ALPHEN A/D RIJN
- 56 LEX EN IJSEL 3
- 57 ALBASSERDAM
- 58 ALBASSERDAM EN VIJFHEERENLANDEN
- 59 RIJNWATERLEIDING 4
- 60 GOEREE EN OVERFLAKKEE
- 61 TIEN GEMEENTEN 3
- 62 HET WESTLAND
- 63 GOUDA
- 64 VLAARDINGEN
- 65 DELFT
- 66 DE VLIETSTREEK 5
- 67 SCHIEDAM
- 68 DORDRECHT
- 69 LEGEN

AANGESLOTEN PERCELEN

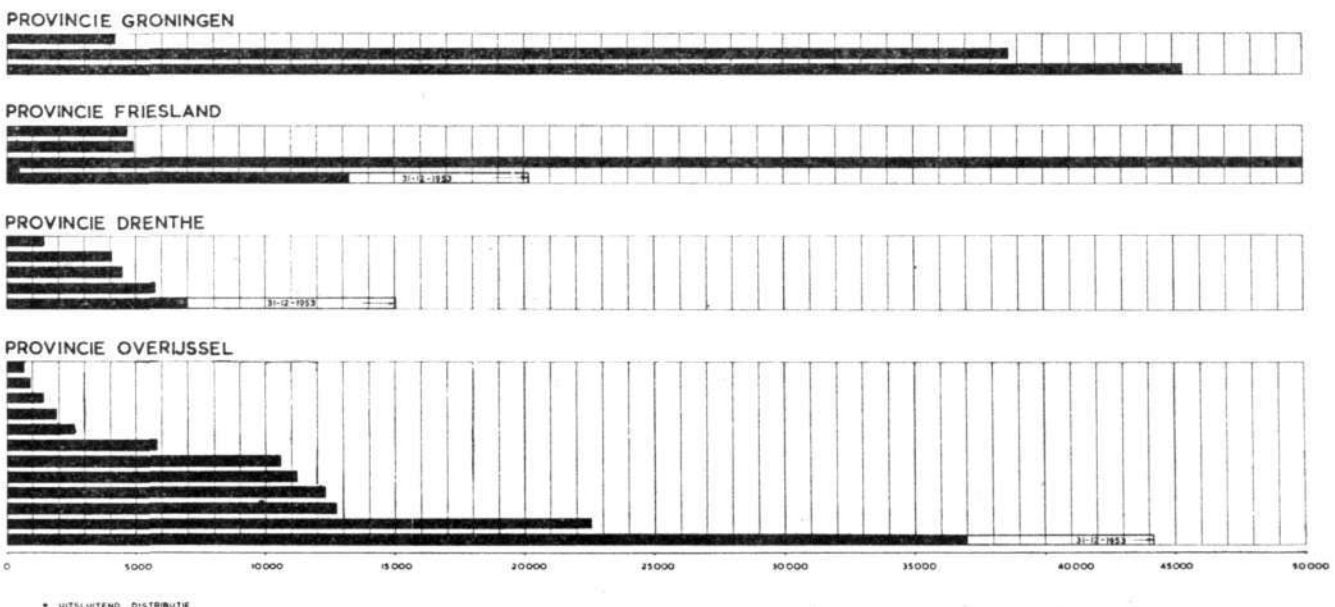

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC 1951

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

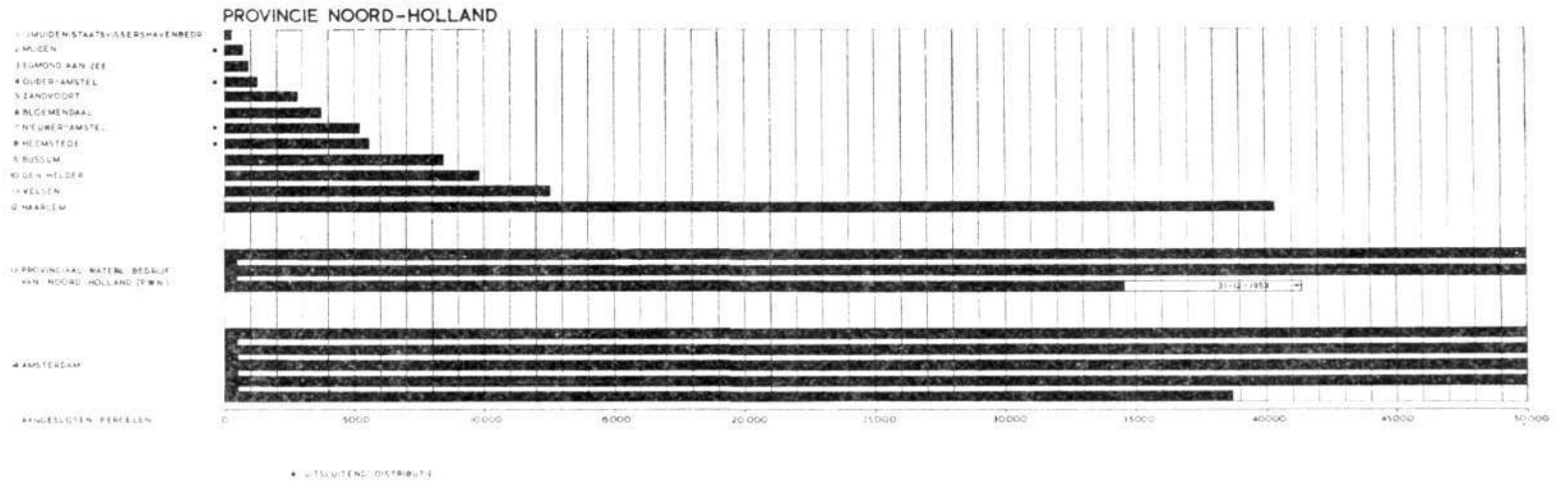
- 1 DRINKWATERLEIDING DE VIJF GEMEENTEN VOORZIET HET OOSTELIJK DEEL VAN DE KRIMPENERWAARD, AMMERSTOL, BERGAMBACHT, BERKENWOEDE, STOLWIJK EN VLIET
- 2 STICHTING DRINKWATERLEIDING DE ELF GEMEENTEN VOORZIET EEN GROEP VAN ELF GEMEENTEN ROND WOERDEN
- 3 WATERLEIDING LEX EN IJSEL VOORZIET HET WESTELIJK DEEL VAN DE KRIMPENERWAARD, KRIMPEN, LEKKERKERK EN OUDERKERK A/D IJSEL
- 4 STICHTING DE RIJNWATERLEIDING VOORZIET HET GROOTSTE DEEL VAN DE HOEKSE WAARD MET KORTALEIEN OPRICHTTE DISTRIBUTIE BEDRIJF HOEKSE WAARD WEST VOORZIET GOUDSWAARD, PERSIJK EN NIEUW BEIJERLAND
- 5 STICHTING DRINKWATERLEIDING DE TIEN GEMEENTEN VOORZIET EEN GROEP GEMEENTEN TUSSEN ROTTERDAM EN WASSENAAR
- 6 DRINKWATERLEIDING DE VLIETSTREEK VOORZIET RIJNWATERLEIDING, VOORBURG EN LEIDSCHENDAM (CED)
- 7 UITSLUITEND DISTRIBUTIE

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC. 1951

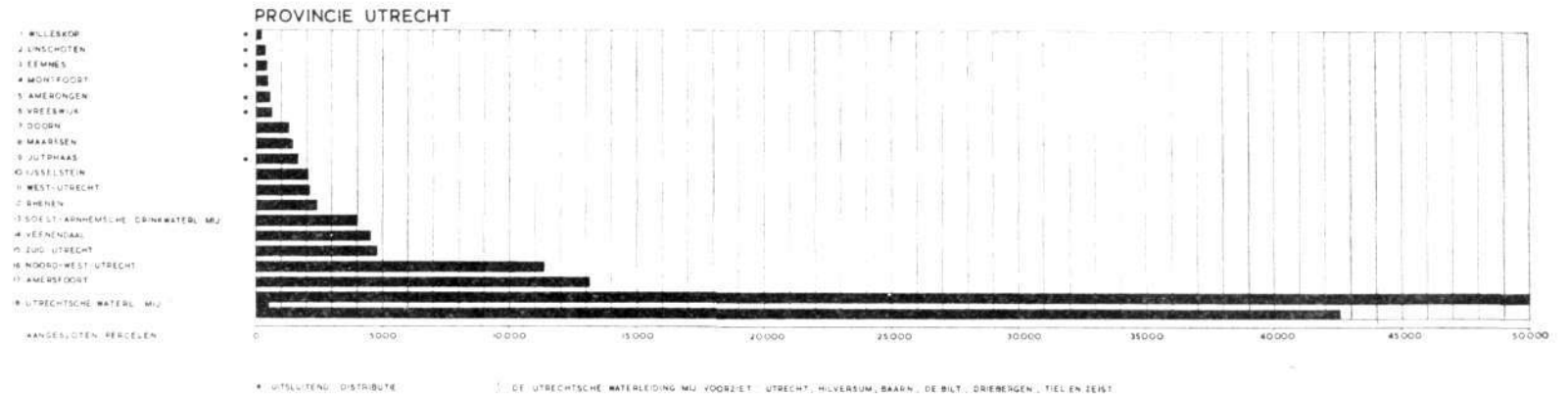

* UITSLUITEND DISTRIBUTIE

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN
EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC. 1951

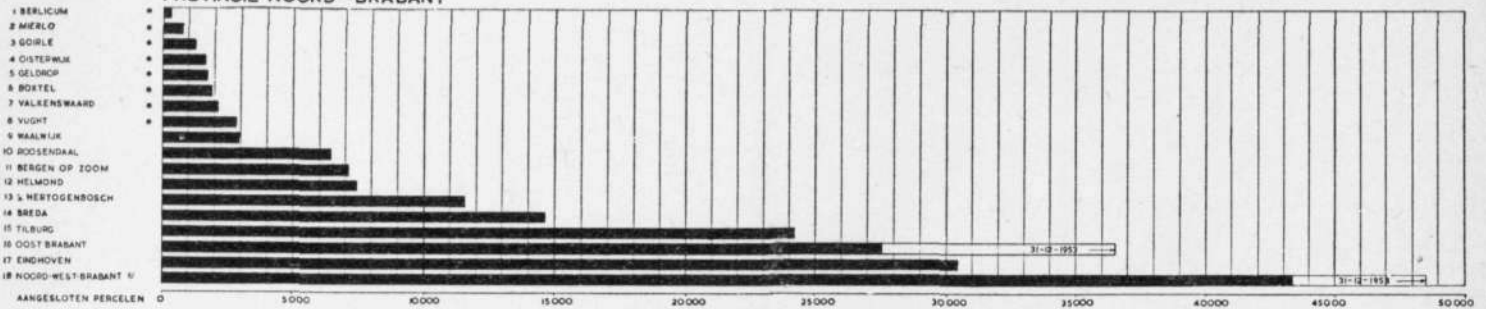

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN
EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC 1951

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN
EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC 1951

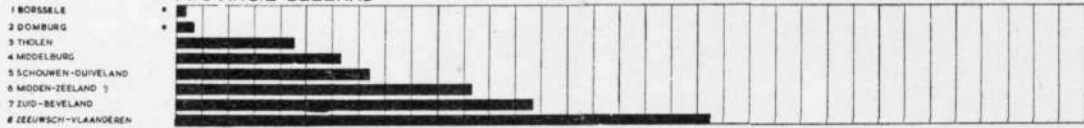
PROVINCIE NOORD-BRABANT

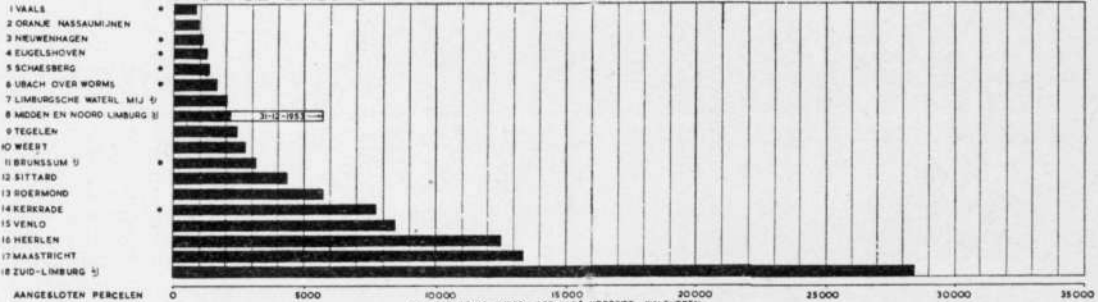
* UITSLUITEND DISTRIBUTE
 § DE WATERLEIDING MIJ. OOST BRABANT* VOORZIET DE PROVINCIE OOSTELIJK VAN DE LIJN HEUSDEN, GOIRLE
 § DE WATERLEIDING MIJ. NOORD WËST BRABANT* VOORZIET HET OVERIGE DEEL VAN DE PROVINCIE

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN
EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC 1951

PROVINCIE ZEELAND

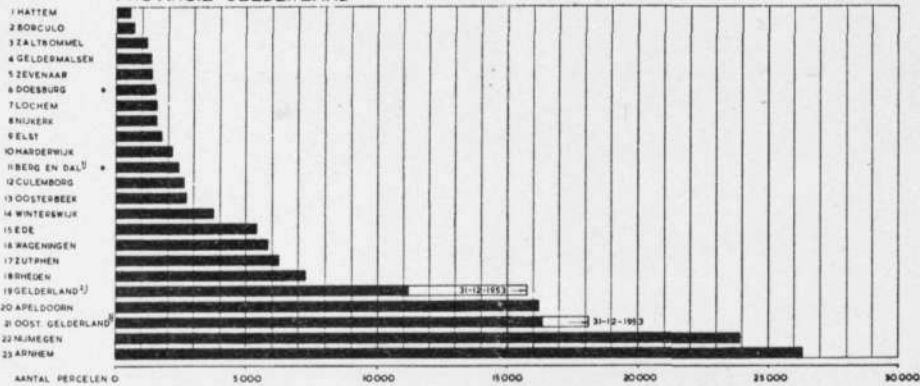
PROVINCIE LIMBURG

* UITSLUITEND DISTRIBUTE
 § WATERLEIDING „MIDDEN ZEELAND“ VOORZIET WALCHEREN
 § DE LIMBURGSCHE WATERL. MIJ VOORZIET WALKERBORG EN MEERSSEN
 § WATERLEIDING „MIDDEN EN NOORD-LIMBURG“ ZAL DE PROVINCIE VOORZIEN TEN NOORDEN VAN SUSTEREN
 § WATERLEIDING MIJ. ZUID-LIMBURG VOORZIET HET OVERIGE DEEL VAN DE PROVINCIE

AANTAL PERCELEN AANGESLOTEN AAN
EEN CENTRALE DRINKWATERLEIDING OP 31 DEC. 1951

PROVINCIE GELDERLAND

* UITSLUITEND DISTRIBUTE
 § RADIO-KOOTWIJK, HOOG-SOEBEN, HARREVELD, DE KNAPPENBERG EN SCHERPENZEEL ZIJN NIET OPGENOMEN VOOR TEL. ZIE PROVINCIE UTRECHT.
 § DE STICHTING „DE WATERLEIDING BERG EN DAL“ VOORZIET GROESBEEK EN UBERGEN
 § DE NV WATERLEIDING MIJ. GELDERLAND VOORZIET DE PROVINCIE TEN WESTEN VAN DE IJSEL
 § DE NV WATERLEIDING OOSTELUK GELDERLAND VOORZIET DE PROVINCIE TEN OOSTEN VAN DE IJSEL